

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárat-
tól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 18 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre
3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt,
1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr, minden kö-
vetkezéskor 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi
egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 181.

Pártok és párt-állások.

Arad, augusztus 31.

(L. L.) Pótválasztásnak ritkán volt oly
kiváló szimptomatikus fontossága, mint
az imént lefolyt dunapataji képviselőválasz-
tásnak, mely a szabadelvű párt fényes győ-
zelmével végződött.

Szimptomatikus fontossága, mert ez a
választás igen megbízható képét szolgál-
tatta ama pártalakulásoknak, melyek a
jövő választásoknál kifejezésre jutnak. Az
említett kerületben a szélső balpártnak
Ugron-szárnya állított fel jelöltet, aki mel-
lett nem csupán a függetlenségi párt prog-
rammjaival küzdött, hanem a néppárt
elveit is használták vontatónak.

Ugron képviselő személyesen minden
taktikai művészetet elkövetett. Legelsőbb,
mielőtt pontosan tájékozva lett volna a
választók hangulatáról, a háborút prokla-
málta a néppárt ellen a 48-as nagy liber-
ális alapelvek nevében. Mikor észrevette,
hogy a kerületben sok hive van gróf Zi-
chy Nándornak, kezdett más hurokat pen-
getni és egyenesen az egyházpolitikai tör-
vények revízióját hirdette. Így állt itt
össze egy egységes táborra mindaz, ami
ellenzéki, míg a szabadelvű párt egyes-
egyedül a saját erejére volt utalva és
kétszeresen nehéz feladata volt, t. i. egy
eddig ellenzéki választó kerületet meghó-
ditania. Hogy ez mily fényesen sikerült
neki, ismeretes.

Általános a vélemény, hogy így fognak
lefolyani a jövő általános választások. Az
ellenzéki trakciók, ha különváltak, mene-
telnek is, egyesülten akarnak megütköz-

ni. Bevallott és be nem vallott kartel-
lek vannak köztük. Ha látszólag életre-
halálra törnek is egymás ellen, gyorsan
együtt vannak, ha arról van szó, hogy
valamelyik ellenzéki jelöltet kell keresz-
tülsegíteni, tartozzék az illető bármelyik
irányhoz.

Csakhogy az ország közvéleménye már
felismerte ezt a játékot s miután nagyon
jól belátja, hogy épen azok, akik folyton
folyvást az „elv szentségét” hirdetik neki,
minden elvet kihajigálnak hajójukból, hogy
megfeneklett bárkájukkal tovább indul-
hassanak, elfordul tehát tőlük s mind szo-
rosabban csoportosul a liberalizmus zász-
lója körül, melyet a kormány erős kézzel
magasan tart s a szabadelvű párt lelke-
sedéssel követ.

E tekintetben legkevésbé ámitja ma-
gát Apponyi Albert gróf pártja. Ez a párt
tudja, hogy az ő ügye vesztett úgy a
népnél, hogy hiveinek száma rohamosan
összezsugorodott, hogy még az eddig fel-
tétlenül biztosnak tartott kerületekben is
veszedelemben forog.

Ennek felismeréséből erednek a nem-
zeti párt sokféle kísérletei, melyeknek az
a céljuk, hogy a parlamenti viszonyokat
még az új választások előtt megváltoztas-
sák. — Csakhogy a nemzeti párt nyilván
nem ért egyet az ezen célhoz vezető esz-
közökre nézve, mert míg az egyik vezér
a kormánypárttal a politikai megegyezés
alapját törekszik helyreállítani, a másik
erősen belefújta a hadi tárogatóba, hogy
ujból összegyűjtse az ingadozó csoporto-
kat. Kárba vesztett fáradság.

Minden jel, még pedig nem csupán

olyanok, melyek itt-ott magukban merül-
nek fel, hanem feltétlenül megbízható, az
egész ország közvéleményében megnyilat-
kozó jelek kétségtelenné teszik, hogy a
szabadelvű párt Bánffy báró vezetése
alatt az új választásokban fényes győzel-
met fog aratni, számban megerősödvé,
morális tudatában felemelkedetten tér visz-
sza a parlamentbe.

— A képviselőház első ülése. Hosszu
nyári szünete után a képviselőház csütörtökön,
szeptember harmadikán délelőtt tíz órakor ül
megint össze, hogy megkezdje tanácskozásait.
Az ülés kezdetét azért tették tíz órára, mert
nem egyszerü formális ülés lesz, hanem mind-
járt érdemleges tanácskozásba kezdenek. A
képviselőház irodája az ülésre szóló meghívót
már megküldötte a honatyának.

A szerbek kilépése a passzivitásból. Az új-
vidéki „Branik” hírül adja, hogy aug. 26-án Ujvi-
déken a „Branik”-párt nagy értekezletet tartott,
melyen a párt számos tagja jelent meg, akik nagy
lelkességgel tanácskoztak s elhatározták egyhan-
gulag a passzivitás elejtését s a
részvételt a választási küzdelemben; el van ha-
tározva szerb jelöltek fölléptetőse tisz-
ta nemzetiségi programmal s választási
kompromisszumok az ellenzéki ma-
gyar pártokkal, nevezetesen a néppárttal. A
rezolúció kiterjedt a választási harpra minden ol-
dalára, ugyesintén a szervezkedésre. Ez okból ki-
küldöttek egy 35 tagból álló intézőbizottságot.

A zoborhegyi ünnep.

— Saját tudósítónktól. —

Nyitra, augusztus 31.

A hol ezer év előtt Zoárd, Kadoosa és
Huba vezérek araták utolsó nagy diadalukat
a hatalmában megtört Szvatopluk vezére fölött,

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

A javithatatlan.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —
Irtja: Erdélyi Zoltán.

A harmadik korsó sörnél tartottunk. Rop-
pant meleg volt, hát föl se tűnt, hogy két
korsóval rövidesen számoltunk le. De már a
harmadiknál nem izlett az árpalé s bizonyos
jóllakottság érzete fogott el mindkettőnköt.

Eddig szótlanul ültünk, csöndesen majszol-
va a söv kifliket, a melyekről szinte öntudat-
lanul dörgöltük le a söt, meg a kőménymagot.
Fáradtak is voltunk a hegyi barangolás után
meg aztán nem is volt sok közös témánk a
beszélgetéshez.

A mohón megivott sör a fejembe szállt.
Az egész testemből halálos ernyedtség állott
elő, nagyon, de nagyon szerettem volna végig-
nyulni a földön s elaludni minden uri szokás
ellenére. Ereztem, hogy a szemem lecsukódik
s bizonyos erőfeszítéssel birtam csak fáradt
szempilláimat fölnyitni. Fátyleozott tekintetem
s velem szemben, ülő Guszti barátomra esett.
Félig elfordulva tőlem, szembe a kéklő messze-
ségben révedezett a az egyikből egy nehéz
könyösepp gördült alá, fényes csikarajszolva

sötétbarna arcabőrén s megállapodva a dus
szakál fekete bozontjában.

Megráztam magamat s messze kergetve
álmoságot, unalmat, egész részvétellel kér-
deztem.

— Guszti! Mi bajod?

— Szinte bambán, egy másik kérdéssel felelt.

— Miért?

— Az ördögbe is! Hiszen sírsz, mint egy
kis diák, a ki nem kapott ebédet!

Nem tagadta. Letörtülte azt a férfiatlan
viszokpport s akkorát sóhajtott, hogy minden
sajnálkozásom mellett is kezdett komikus
lenni. Aztán, mint a zinek jól esik, hogy be-
szélhet a bánataról, keservesen panaszkodó
hangon ismételte meg néhányszor:

— Az az asszony! Az az asszony!

Tudtam, hogy a feleségét értette alatta, a
kivel szegénynek mindig baja volt. Pedig mi-
kor megnősült, azt hitte, hogy a menyor-
szágra váltott magának igérvényt a templom-
ban. Szép, sudár természetű, eleveneszlő lány lett
a felesége, a kiről el se hitte, hogy valaha az
övé lesz. Ugy kellett helyette a jóbarátainak
megosinálni a pártit. Szép kis vagyon-
ura volt, boldog, gondtalan életnek nézett hát elé-
be, de nem tart bele három év, a hín, kacér
asszony elparazolta mindenét, s mikor már

nem volt mit két kézzel szórni, jöttek a nem
szerettem napok, adósság, meg a lélekölő, föl-
tékenykedés, a mindenkire szívesen mosolygó,
asszony miatt.

Ennyit tudtam arról az asszonyról, mikor
Guszti barátom keservesen fölsohajtott, s mi-
kor félig részvétellel, félig kíváncsisággal kér-
deztem meg:

— Mi bajod van megint a feleségeddel?

Guszti hirtelen felhajtotta a söret, s zavar-
tan hebegte:

— Nincs semmi! semmi! ... igazán!

De most már nem hagytam annyiban a
dolgot,

— Ej! beszélj őszintén! nekem elmond-
hatsz mindent!

A szegény ember megint elérékenyedett
s végre vallott.

— Barátom! — kezdte szinte síró hangon.

— A feleségem elkergetett! Igen, elkergetett
mint az ebet, a saját házamból kergetett ki.
Hogy történt? A jó isten tudja! Nagyon sze-
rettem azt az asszonyt, az volt a hiba. Föl-
áldoztam érte mindenemet, a mig módomban
volt, teljesítettem minden kívánságát, az volt
a baj. Hanem a legnagyobb baj mégis az volt,
az az asszony engem nem szeretett sohasem.
Nem, barátom! nagyon alaposan meggyőződ

Nyitra mellett, a Zobor hegyén, tegnap folyt le ismét egyik ezredéves ünnepségünk, mely lélekemelő mozzanatokban épp oly gazdag, hazafias reflexiókban épp oly lelkes volt, mint a többi.

Reggel 8 órakor rövid diszközgyűlése volt a városnak, a melyen K o s t y á l Pál polgármester szép beszédben méltatta a mai nap jelentőségét. Alig 8 óra után gyülekezni kezdett az ünneplő közönség a vármegyeháza előtt. Dismagyar, frakk és ünneplő magyar és tót ruha váltakozott festői harmóniában. Számos hölgy is várta a menet megindulását.

Fél kilenczkor pontban végre megindult a menet, élén száz főnyi paraszbandériummal; utána ment a miniszter kocsija s ezt követték a nagyszámu ünneplő közönség kocsijai. A felvonulás a Zoborra remek szép látványt nyújtott. A többé-kevésbé meredek uton vagy ezer hintó és parasztkocsi haladt s az első kocsi már a hegytetőn voltak, a mikor az utolsók még alig indultak el. A felvonulás daczára az út járhatóságának, minden incidens nélkül történt. Itt-ott meg kellett állítani, mert egy-egy ló kidőlt, de ez nem zavarta a felvonulást, mert a megakadt kocsit utasai kiszálltak s gyalog tették meg az utat a hegytetőig.

Vagy másfél óráig tartott, míg feljutott a menet a tetőre, a hol már készen állott a a zobor-hegyi emlék. Egy alul henger, felül négyssögű, oszokban végzendő obeliszk ez, a Zobor-hegy legtetőjén, olyan helyen, hogy óriási messzeségbe állászik. Mellőle gyönyörű kilátás nyílik a Zobor-hegyre s a tövével elterülő elegáns püspöki városra.

10 óra lehetett, mikor a kocsik elsői, a melyek a notabilitásokat hozták, az oromra megérkeztek. Tarackdurrogás s a „Himnusz“ hangjai fogadták őket s az ezeruyi tömegnek — mely jókor felgyalogolt a Zoborra — lelkes éljenése.

Az ünnepély azzal vette kezdetét, hogy B e n d e Imre megyés püspök a szabad ég alatt teljes ornatusban, fényes segédlettel misét szolgáltattott. Ezalatt az ország és a megye előkelőségei elfoglalták helyüket az emlékoszlop előtt.

A tábori mise végeztével B e n d e Imre nyitrai püspök teljes ornatusban a közönség elé állott s nagyhatásu beszédet mondott, mely után B e r c z i k Gyula műszaki tanácsos lépett a miniszter elé, jelentve, hogy az emlékmű készen van, s a felavatás megtörténhetik.

Erre P e r c z e l Dező belügyminiszter felment az e czélra a földből hányt emelvényre, melyet lombsátor fedett s a következő ünnepi beszédet mondotta:

Összegyűltünk e kies fekvésű hegytetőn, melyről a világ három téja felé szebbnél szebb kilátás nyílik, hogy hazafias érzésünk egész

melegével űljük meg az idej 8. toz. rendelkezése által itt a Zobor ormán létesíteni rendelt és immár szemünk előtt büszkén ég felé emelkedő emlékoszlop zártkörűnek letételét és hogy régi hagyományos szokás szerint ünnepélyesen avassuk fel, összegyűltünk és amint itt vagyunk, bennünk és általunk ez órában megjelen itten a Zobor ormán az egész magyar nemzet. (Lelkes éljenés.) Megjelen az egész magyar nemzet épp úgy, mint azon honfi társaink által és azokban, akik a mult napokban Pannonhalmán, akik röviddel előbb Munkácsoson és ismét korábban Pusztaszerezen megjelentek, kétségtelenül mind ott volt és mindig ott lesz az egész magyar nemzet. (Éljenés.)

Összeültünk itt társadalmi, vallási, nemzetiségi, pártpolitikai különbség nélkül és egybeforrasztva legdrágább közös kincsünk, a hazaszeretet által. (Éljenés.) A mi sziveinken át s a mi ajkaink közvetítésével az egész magyar nemzet ad itt hálát az egek urának az isteni gondviselés iránt azért, hogy egy ezredéven át tartotta fel ezt a hazát. (Zajos éljenés.) Igen, egy évezreden át hivalkodás nélkül, kérkedés nélkül tehetjük hozzá, hogy egy diosdőséges ezredéven át. Ismerjük mi kétségtelenül ezen évezred történetének minden egyes szakát, amint hogy kell is ismernünk azt. Hisz a mult a jelennek az anyja s aki a kegyelet egész ihletettségével, igaz melegével nem tanulmányozza a multat, nem értheti meg a jelent és ekként éretlen és készületlen lesz a jövőre. De bármennyiszor olvassuk és forgassuk is át ezen ezredév feljegyzéseinek lapjait, minden egyes alkalommal, minden egyes lapnál, mindig újabb és újabb gyönyör fogja el kebleinket, mindig újabb és újabb kéj fogja el sziveinket, mindig újabb és újabb tápot nyer hazafiai öntudatunk.

Azsiából, a Kaukaszus tájáról megindul egy nagy számu, és csakugyan a népvándorlás akkori arányaihoz mérten mondhatjuk, egy maroknyi hősiés, elszánt és vitéz nép és győzelemről győzelemre hágva, diadalmasan tör magának utat és halad nyugotnak előre. A Kárpátokon is diadalmasan átjőve, itt megtetszik neki e szép ország, mely a Kárpátnak alján a Tisza és Duna mentén elterül, elfoglalja azt, s talán egyik legutolsó harcozi sikerének színhelye épen e helyen van, a hol ma ezen ünnepet űljük. Elfoglalja e szép országot és örök időkre foglalja el, megszereti azt és megtelepszik rajta. Iját leteszi, kardját hűvelyébe dugja és csak akkor rántja megint elő, ha önvédelemből arra kényszerül. (Éljenés.) Harcozi menjét igába, nomád módon legettetéshez szokott barmát ekébe fogja; a harcozoktól megizmosodott kerok ugyanazon ügyességgel és ugyanazon kitartással forgatják a kapát és a sarlót. Nemzedékről nemzedékre halad előre, a polgárisodás és a mű-

velés utján. Az unokák karjai már épp oly jelesen kezelik, épp oly jelesen forgatják a tollat és később a vésőt és ecsetet, mint az őskők a kardot. És rövid idő múlva az a nemzet, mely a Kárpátok alján megtelepedett, beleilleszkedik tökéletesen új európai helyzetébe, felveszi a keresztényiséget, megteszi mindazon intézkedéseket, a melyek egy életerős állami szervezet megalkotására szükségesek, de mindamellott hiven megőrzi típusát és megmarad egészen magyar nemzetnek. (Éljenés.)

Sorsa hol jól, hol balul foly, napja hol magasán ragyog, hiszen a történelem mutatja, hogy voltak idők, a mikor határait három tenger nyaldosta, — hol ismét alkonyatra száll s nem egyszer a testvérharoznak fellegei homályosítják el s jött idő, a mikor hosszu, igen hosszu 200 éves sötét éjszakába merült. De a szabadságnak fénye nem tette elbizakodottá, épp úgy, mint szenvedéseinek sulya alatt nem tört meg és nem csüggedett s ezer évnek viszonyosságai mellett is ezer év után megfodottan és megerősödötten él ma is e hazában (éljenés), él és virágzik. (Magujuló éljenés.)

Öshonából magával hozott erényeinek, kiváló tulajdonságainak három legjelesebbikét, a vitézséget, a fejedelemhez való hűséget és a határtalan szabadságszeretetet az a tíz század, a mely elült felette, nem hogy gyengítette volna, sőt jellemének, karakterének egyik legsajátosabb jellemvonásává tette. (Zajos éljenés.) És éppen ezen kiváló tulajdonságai ezen egyéni és politikai jellemét kiegészítő jellemvonása, társulva még alkotmány és törvényei iránti szívós és kitartó ragaszkodással, társulva a kegyeletteljes vonzóddással e haza drága földje, annak minden utolsó hantja és minden utolsó rögéhez: ezek képezik legbiztosabb zálogát jövőjének, ezek képezik legmegnyugtatóbb és legbiztosabb alapját a nemzet jövő fennállásának.

Hogy ez valóban úgy legyen, hogy sokok ezredéven át éljen e nemzet és sokáig viruljon e hon, hogy isten áldása kísérje azt, isten adjon neki békét, nyugalmat és ezeknek természetes következményeit, anyagi jólétet, szellemi fejlődést és előmenetelt, boldogságot, megelégedést, adjon neki minden időben oly igazságos, oly jóságos, fenkölt szellemű és oly alkotmány szerető fejedelmet, (Éljenés.) mint a minőt szerencsések vagyunk most diosdőségesen uralkodó királyunkban bírhatni, a kinek jogára alatt szerencsések vagyunk befejezhetni az első ezredévet és megkezdeni a másodikat; ezért száll most a Zobor ormáról az egész nemzet hő imája és legmelegebb fohása az egek urához; adja isten, hogy ez így legyen, hogy ez így lehessen.

Es te hideg köoszlop, a melyet a nemzet kegyelete ide állított, te hirdesd ezt soká, az idők végtelen végeig és érezze ezt és élvezze

tem, hogy nem szeretett sohasem. Csak azért lett a feleségem, mert azt hitte, hogy vagyonom elég lesz az ő könnyelmű élete minden hiu vágyakodásának kielégítésére.

Itt elhallgatott. Megszántam ezt a panaszkodó pulya ember s vigasztalni próbáltam.

— Elfogult vagy. Tulajdonán látsz és bírálsz meg mindent!

Nála meg nem szokott hevességgel tiltakozott. Látszott rajta, hogy indulat vesz rajta erőt s a szeme is csillogóbb, a hangja is remegőbb lett.

— Ohó! Dehogy! Hallgass meg előbb végig! Nem elég, hogy mikor már mindenből kifosztott, valóságos pokollá változtatta a házamat, elhanyagolt engem, a kis gyermekét, a ház környékét, hanem ugyanakkor megkezdte azt az életmódját, a melylyel halálra gyötört, szinte örülttette. Minden férfival, a ki utjába akadt, kaczerkodott, nem volt válogatós s egy közönséges, tuozat bókért, legszebb mosolyával fixetett. Otthon alig volt, folyton látogatásokat tett vagy protekciót hajszolt, mert elkölte, hogy valami hivataliét vállal.

— Látod, — szakítottam félbe — ez szép tőle! Ha elverte a vagyonedot, most ő is ni akart a kenyérkeresésben! Eserően kaczagott föl.

gyd el! Én is azt hittem eleinta. Az rőfeszítással, végező áldozatok árán ke-

resztül vittem, hogy kinevezték postamesternővé. Nos azzal köszönte meg ezt az emberföldötti áldozatkészségemet, hogy most már függetlennek érezvén magát, még szabadabban élt a maga kedvteléseinek s még jobban érzettette velem, hogy csak teher, nyűg vagyok a nyakán. Ma két hete végre megtörtént közöttünk a végleges szakítás. Elpirulok bele, érzem, de mégis bevallom nyíltan, ő volt az, a ki elkergetett. Én szemrehányást tettem életmódja és magaviselete miatt, mire ő olyan szavakat vágott arcomba, melyeket még az én gyöngé, általa már anyiszor megalázott becsületérzésem, férfiaságom sem viselhetett el. Menekültem a saját házamból s azóta földönfutó hajléktalan vagyok, a ki a multból csak a boldogtalanság keserű érzetét tudtam megmenteni.

A szomorú történetnek ez a vége csak azért lepott meg, mert Gusztit csakugyan nem hittem képesnek arra, hogy a feleségét ott tudja hagyni. Hogy a kinos csöndet megszakítsam s valamit mégis kérdezzek, megszólaltam.

— Nos és azóta nem történt semmi lépés a közelítésre egyiktek részéről sem?

— De igen! Elviselhetetlenül kinosnak találtam az első napokban az egyedüllétet s egyik hivatalnok-társamat, azt hittem, igaz, jó barátomat, küldtem hozzá, hogy beszélje rá a kibékülésre.

— Nos? Nem sikerült neki?

— De igen! Sikertült! Az a bűbájja asszony rögtön megboszorkányozta s ő lett az első szeretője!

Ekkor már feltartoztathatlanul tört ki belőle a düh. Ajkai reszkettek, az arca elsápadt, s a szemei vadul villogtak. Ugy kiabálta rekedt hangon:

— De most már vége! Ha dusskálnék is a kincsekben s ha az az asszony sirva könyörögne is a bocsánatért, eltasztanám magamtól! El! El!

Kétszer is elmondta egymásután, mintegy nagyobb hitelt szerzendő szavainak s én igazán hittem is, hogy most már csakugyan vége köztük mindennek.

Kifizettük örökünket s busan ballagtunk le a gellért-hegy kanyargó serpentinjén.

Két hónap mult el azóta s tegnap kit láttam az Andrássy uton flakkerezni? Az én Gusztit barátomat a — feleségével.

Három héttel a gellérthegyi beszélgetés után, egy poszonyi nagynénjétől pár ezer forintot örökölt s az első utja a — kibékülés utja volt. Félig bosszankodva, félig szánakozva mormoltam magamban:

— A javithatatlan! . . .

est a magyar nép boldog és megelégedett lakosságának sok-sok milliója. (Zajos éljenzés.)

Most pedig átadom ezen emlékoszlopot Nyitra vármegye közönségének és annak hazafias gondozására bízom annak megőrzését és fentartását. (Hosszantartó, zajos éljenzés.)

E beszéd elhangzása után Crans István alispán szólott, majd aranyemlékérmet nyújtott át a miniszternek, a melynek egyik oldalán a Zobor-hegyi emlék „Nyitra-Zobor-hegyi honalapítási emlék” körirattal, a másik felén pedig Nyitra város és a megye címere díszelg e körirattal:

„1896—1896. augusztus 30.”

Ilyen emléket számosztottak szét az ünnepi közönség között. A szétszórt emlékek részben ezüstből, részben sárgarézből készítek s nagyon csinos kivitelűek. — Egyedül a miniszternek átadott érem van aranyból.

Az emlékérem átnyújtása után Crans alispán felkérte a minisztert, hogy az emlékoszlop felállítását megőrkítő okmány felolvasását, aláírását s a megyei levéltárban való elhelyezését engedje meg, mire Perczel miniszter így felelt:

— Felkérem Schóber Ernő képviselő urat az okmány felolvasására, a melyet ezennel az alispán urra, mint a megyei levéltár leghivatottabb őrzőjére bízok.

Erre Schóber Ernő felolvasta az okmányt, melynek szövege ez:

A magyar állam

I. FERENCZ JÓZSEF

5 cs. és apostoli királyi felségének dicsőséges uralkodása és

losonci báró Bánffy Dezső

miniszterelnöksége alatt az 1896. évben eszeréves fennállásának emlékét ünnepelvén, a törvényhozás, az isteni gondviselés kegyelmét és a magyar nemzet államfentartó erejét tanúsító történelmi tény

örök emlékezetére

Thaly Kálmán

országgyűlési képviselő kezdeményezésére elrendelte és az ország hét pontján, a munkácsi várhegyen, a brassói Csenk ormán, a nyitrai Zoborhegyen, a dévényi vártetőn, Pusztaszeren, Zimonyban és Pannohalmán egy-egy maradandó jel állíttassék fel.

Az emlékmű, melyet

bonyhádi Perocsel Dezső

magyar királyi belügyminiszter,

az országgyűlés tagjainak,

Thuróczy Vilmos, Nyitra vármegye főispánjának a vármegye és város hatóságának és nagysámu ünnepi közönség jelenlétében, 1896 évi augusztus hó 30-án avatott föl és mely mű

Berczik Gyula

műszaki tanácsos terve szerint készült,

hivatva van egyrészt a Nyitra vára és vele az északnyugati országrészeknek Árpád vitéz hadai által történt elfoglalása emlékét megőrkíteni.

Másrészt pedig erről a hegytetőről szerteszét fel a haza bérczokorus határáig, le a Dunáig keletnek és nyugatnak nenen hirdetni, hogy ennek a vidéknek a népe, mely magát ezt az emlékkövet kegyelettel vette gondos őrzésébe — nyelvben és szokásokban bár idegen, de érzületben mindenkor hűséges tagja a nemzetnek, rendíthetetlenül megbízható támasza a hazának. Hirdesd te is azt, te emlékkő, időtlen időkig, honfinak és idegennnek egyaránt és ezzel a magasstos hivatással állj, — a míg a haza áll!

Az emlékirat felolvasását a Hymnus éneklése követte, mire a kirendelt diszörtség sortűzet adott s tarazkok durrogása rázkódhatta meg a levegőt.

Ezután még Peroczel miniszter köszönte meg a résztvevőknek megjelenésüket, mire a közönség szétszólt; az előkelőségek visszahajtottak a városba, míg a nép ünnepre gyűlt össze a Zoborhegy erdejében s vig mulatozással töltötte a délutánt. Két órakor délután fényes bankett volt a katonai sátor táborban, amely rendkívül kedélyesen folyt le.

IDÓJÁRÁS.

Légyemés: reggel 7 órakor 761.5 milliméter. délután 2 órakor 761.9 milliméter. Némorák: reggel 7 órakor 0° + 11.5, délután 3 órakor 0° + 20.2. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor E 4. délután 3 órakor DK. 4. Felhőzet: reggel borult, délután borult, esik. Casparék az estből 24 órában: 25 milliméter éghőborúvul.

A nemzetiségek és a néppárt.

Arad, augusztus 31.

Hogy mennyire lelkiismeretlen, haza ellenes a néppárt működése és mennyire közel áll hozzá az Ugron Gábor pártja is, vasárnapi számában érdekesen igazolja a „Budapesti Napló”. Ez az előkelő s élénken szerkesztett politikai lap kiküldte egyik munkatársát a nemzetiségek vezető embereihez, hogy megtudja a közeledő választásokkor a nemzetiségeknek milyen lesz a maguktartása. Különösen érdekes az interviewnak az a része, mely Polit Mihály nyilatkozatait tartalmazza. Arra a kérdésre, hogy a Branik párt fegyverbarátságot kötött-e a néppárttal, Polit így felelt.

— Tegnap értekezletünkön nem volt szó fegyverbarátságról, hanem választási kompromisszumról. A szerb liberális és radikális párt, a tavaly Budapesten augusztus 10-én megállapított nemzetiségi program alapján áll. Pártunk osupán olyan jelölteket állít, akik ezt a programot vallják. A néppárttal való választási kompromisszum dacára a szerb jelöltek ennél fogva csakis a nemzetiségek közös programjában kifejtett elvek alapján léphetnek fel. A választási kompromisszum a néppárttal abban áll, hogy a szerbek ott, ahol kisebbségben vannak, a néppárti jelölteket fogják támogatni s viszont a néppárt támogatja a szerb nemzetiségi jelölteket ott, ahol maga nem elég erős arra, hogy jelöltet állíthasson. Ez alól a kompromisszum alól ki vannak véve azok a kerületek, ahol a szerbek a többi nemzetiségekkel együtt a többséget alkotják; ilyen kerületekben a szerbek a más nemzetiségű jelöltre tognak szavazni, nem pedig a néppártéra. A parlamentben a szerb képviselők szintén csatlakozni fognak a néppárthoz; s ez a szolidaritás csak ott fog megakadni, a hol a néppárt politikája a nemzetiségi programmal nem követ azonos irányt. Egyebekben — ismétlem — a néppárttal fogunk tartani, amely hozzánk legközelebb áll. A néppárttal csaknem egyidőjűleg az Ugron párt is alkudozott velünk, de egyelőre eredménytelenül. A tegnapi értekezleten elhatároztuk, hogy félretesszük minden program-kérdést s merőben választási kompromisszumot csinálunk. Határozatunkat még közöljük a szerb radikálisokkal, a kik valószínűleg elfogadják, s csak aztán a néppárttal, amelylyel akkor fogjuk megkezdeni a formális tárgyalásokat.

— S gondolják-e önök, hogy a néppárt hajlandó lesz az önök ajánlatának elfogadására?

— Hiszen, kérem, nem vagyunk mi egészen tájékozatlanok a néppárt szándékainak dolgában. Megjelentek a mi körünkben a néppárt vezéreinek nevében egyes meghitt emberek, akik keresték és meg is találták a hozzánk való közeledés útját. Az én nézetem az, hogy a magyar képviselőház ellenzéki pártjai közül nekünk lehetetlen mással, mint a néppárttal megegyezésre jutnunk.

A nagylaki beszámoló.

Arad, augusztus 31.

Müle k La;os dr., a nagylaki kerület országgyűlési képviselője, vasárnap néhány aradi elvbarátja kíséretében kerülete székhelyére utazott, a hol megtartotta beszámolóját. Az indóháznál százra menő közönség várakozott reá, választói nevében pedig Saller József dr. intézett hozzá üdvözlő beszédet. Bevonulás után a függetlenségi párt gyűlést tartott, a melyen Mülek dr.-t újból jelölték a kerület

képviselőjévé. Mülek kijelentette, hogy a jelöltséget köszönettel veszi s a következő választásokra csak a nagylaki kerület jelöltséget fogadja el.

A beszámolót déiben tartotta meg a városháza udvarán. Közöljük belőle az alábbi részleteket.

A nemzetiségekről.

Öseink bölcsessége, vitézsége, a népmiliónok hazaszeretete, a földhöz való ragaszkodása halmozták össze az ezer évet, mely szomorúságban, dicsőségben egyaránt teljes volt. Es ma, midőn az ország az ezeréves fennállás ünnepét üli, vegye ki részét abból mindenki. Ne válaszson el bennünket sem nyelv, sem vallás. Ez ország mindnyájunké vallás és nemzetiségi különbség nélkül. Testvérek vagyunk. A haza minden vallásu és nyelvű polgára egyformán osztozik jóban-rosszan. Bármely nyelven dicserjük is az istent, a viszonzott szeretet kösse össze szívűket. Az összes polgároknak kölcsönös ragaszkodása és egymás közötti egyetértése teheti erőssé e hazát, melynek ezer éves multját az ország összes népeinek hősiessége és munkássága alkotta meg, s melynek újabb ezer éves jövőjét ugyancsak az összes polgárság közös támogatása, törekvése teremteni meg.

E magasztos ünnepség idején ne keressük azt, ami egymástól elválaszthat, de találjuk meg, a mi egyesít. Részesítsük egymást minden jóban; osszuk meg a bánatot egymással. Így a jó sokszoros lesz, a bánat lepad. Nyelve, vallása, kulturális intézményei családi élete legyen kinek-kinek sajátos joga, amihez a hatalom nyulni nem jogosult; de jogot és köteleességet egyenlősítsen az állam minden polgárra nézve; orvosolja a létező bajokat, nem hatalmi szempontból, hanem a hazára áldáshozóan; nemzetre, nemzetiségekre megnyugtatólag, igazságosan, méltányosan. E törekvés, e czél legyen az ezredév osillaga, mely vezérel bennünket az új eszedévben előre, mely hogy e hazára üdvöt és felvirágzást hozó legyen, adja az isten!

Ellenzéki torzalkodások.

A lefolyt országgyűlési év munkásságára térve át őszintén kijelenté, hogy egyrészt lehangelő volt a saját pártjában beállott torzalkodás, másfelől elkeserítő volt a törvényhozó testületben uralkodó közöny.

Az elsőre nézve reményli, hogy a közös ellenség egytáborba fogja találni a közjogi ellenzéki pártáryalatait, a második brjon pedig nyg segíthetnek magok a választók, ha becsületes, elvűt, szorgalmas képviselőket választanak be a parlamentbe.

A néppártról.

A kiegyezés érintése után az egyházpolitikával kapcsolatos kérdésekre térve át, követeli a kongrua rendezését és az autonómiát, de elítéli a revíziót.

Az egyházpolitikai törvényekkel szemben beszélnek most revízióról. Van egy párt, úgy mond, mely ezt tüzte zászlójára, s álnévet véve fel, agitál a most életbe lépett és alig tennálló, törvény ellen. Nem vonom kétségbe e párt jogosultságát. E hazában mindenik polgárnak van joga politikai meggyőződéssel birni; mindenik kérdésben elvi álláspontot foglalni el. Ha valamely párt, úgy különösen azon párt, melyhez tartozni szerencsém van, nem támadja egyik párt létjogát sem. A néppárt kitűzött czélját is eltévészti. Hiszen mindenik vallás a szeretetet vallja alapjául. A haza nagysága, ereje a polgárok szeretetében rejlik. Ezzel szemben a néppárt gyűlései vallási egyetlenséget szítanak és felidézve a rajongást egymás ellen biztatják az eddig egymás mellett békén megülő polgárokat.

A vallást és tiszta erkölcsöket ápolni, nevelni kell. Vallás nélkül társadalom nem állhat fenn. Nem lehet, nem szabad alkotni törvényt, mely az erkölcsi életet támadja meg, de viszont titkos célokra, a vallást, a lélek, a szív világát, az istent felhasználni, oktan dolog. Erős meggyőződésem, hogy az új törvények az állam erősbödésére fognak vezetni, s rendezve a családi viszonyokat, nem rontói, de szerkesztői lesznek a vallásosságnak. Eppen azért nyugodt lélekkel szavaztam meg azokat. De legyenek meggyőződve, ha a törvények irányát, hatását rossznak látom, nem fogok visszariadni, nem fog habozni pártom azon czél támogatásától sem, mely az észlelt rossz

jávitását tűzi ki feladatául. Erre nem szükséges külön párt; ettől nem riadna vissza e haza egyetlen polgára, avagy pártja sem. De ma idő előtti, sőt indoktalan az egész agitálás, mely nem a létező bajok enyhítését mozdítja elő, de a meglévő bajokat lényegesen szaporítja. Tiszteltem mindenkinek meggyőződését, de ezt meggyőződésem szerint Önök elő, kik éppen politikai és társadalmi magamartásáért támogattak folyton, elmondani szükségesnek tartottam annál is inkább, mert míg egyrészt hazám iránt lángoló szeretettel viseltetem, addig másrészt lelkem mélyéből vallások vagyok.

A lóvasút eladása.

— Saját tudósítónktól. —

Arad, augusztus 31.

Esetről-esetre hírt adtunk lóvasutunk kifejlesztésének és eladásának esztendeje húzódó ügyéről, s csak a minap közöltük egészen részletesen azt az adásvevési szerződést, a melyet az aradi közúti vaspálya és téglagyár részvénytársaság igazgatósága és a vevő Société anonyme d'éclairage du centre brüsseli cég képviselőjében Brissler Ignác budapesti vegyész irtak alá, s a mely szerint a vevő társaság 310,000 forintot megveszi a lóvasuti vállalatot és tartozékait az eddigi társaságtól s kötelezi magát, hogy a vasutat villamos vagy esetleg gázmotori üzemre rendezi be, ha ezt a szerződést a lóvasuti társaság valamint Arad város közgyűlése is jóváhagyja, s utóbbi egyúttal a hátralévő 25 évi engedélyi időt még 30 évvel megtoldja.

A közúti vasúti társaság — mint ezt legutóbbi számunkban előre jeleztük — vasárnap délután 3 órakor tartotta meg közgyűlését, a melynek napi rendjére ezen adásvevési szerződés jóváhagyása volt főtárgyként kitűzve.

Ez a közgyűlés, a melyre majdnem az összes részvényeket deponálták a részvényesek, egyhangulag hozzájárult az igazgatóság által megkötött szerződéshez, s így ez ügy a legrövidebb idő alatt — a szerződés szerint két héten belül — a város elé került. Hogyan fog a város közgyűlés tárgyában határozni, megadja-e az engedélyi időnek kért 30 évi meghosszabbítását, azt természetesen előre nem tudhatjuk. Az bizonyos, hogy a lóvasút mai állapotában nap-nap után fokozódó mértékben nem felel meg a forgalom körülményeinek, s a jogos igényeknek. Lassúsága ép olyan hibája mint az hogy csak egy utvonat forgalmát öleli fel.

Akár a vevő belga társaság, akár az eddigi társaság igyekezzék ezeken a bajokon segíteni, az bizonyos, hogy ezt csak akkor teszi, ha befektett tőkéjét az engedélyi idő alatt amortizálhatja.

A lóvasutnak villamosra való átalakítása és vonalainak kiterjesztése a vevő társaság tervei szerint mintegy 800,000 forintot venne igénybe; ennek az összegek amortizálására 80 év kétségtelenül nem sok idő. Az így kért összesen 55 évnél engedélyi idő leteltével pedig teljesen ingyen menne át a város tulajdonába egy kiterjedt, s szükségszerűen jó állapotban levő villamos vasúti vállalat a hozzátartozó ingatlanokkal és felszerelésekkel együtt, míg ha az engedélyi idő meg nem hosszabbítatnék, s ezzel az adásvevési szerződés hatályát veszítené, a város 25 év múlva jut ugyan a vállalathoz, de nem oly vállalathoz a mely már ma sem kielégítő többlet s annál kevésbé lesz az a forgalom további fejlődésével.

De másfelől e kérdés tárgyalása közelről érinti az Arad-Hegyaljai vasútvonal vasút függőben levő ügyét, a mely lapunk legutóbbi számában közölt kérvénye szerint szintén foglalkozni a városon belüli személyszállítás a szabadságtérrel a vasútig.

Ennek belső vonala tehát egészen párhuzamos lenne, az átalakítandó közúti vasút főerevével. Szükséges-e városunknak egyazon utvonalon két személyszállító vasút és ha nem, melyik lenne reá előnyösebb, a tisztán belső forgalomra szánt, s a város egész komplexumát átölelő közúti vasút, vagy az egy utvonalon mellékesen belső forgalmat is lebonyolító hegylajai vasút, avagy talán mindkettő, — ezek azok a kérdések, a melyek szem előtt tartandók ez ügy megítélésénél.

Mindenesetre természetesen érdeklődéssel várjuk az ügy további fejleményeit, — hiszen közúti forgalmunk alakulása a legnagyobb mértékben összeforrott városunk egész fejlődésével.

A közúti vasúti társaság tegnapi közgyűléséről tudósítónk a következőkben számol be egész részletesen.

A tárgyalás fogva közérdekű közgyűlés iránt olyan nagy volt már előzőleg az érdeklődés, hogy ugyiszólván az összes részvényeket deponálták a részvényesek: 56 részvényes letett 2238 részvényt, a tegnapi közgyűlésen pedig megjelent 34 részvényes, a kik 1894 részvényt képviseltek.

Jelen voltak: Hász Sándor elnökle a alatt Böhm Adolf, Bing Ede, Eles Armin, Fránkl Vilmos, Green Nándor, Hász Kálmán, Háck Frigyes, Lustigh Adolf, Lustig Armin, Leitner Ernő dr., Mittelmann F. D., Marschall Lajos, Martiny Gyula, Nikodém János, Polák Gyula, Robitsek Samu, Robitsek Agost dr., Rosenberg Károly dr., Rosenberg Samu, Schönfeld J., Szontagh Géza, Schwartz J., Tedeschi Viktor, Tenner Lajos, Tenner Ignác, Törökfalvi Mór, Ungár Béni, Vajda István dr., Varjassy József, Walder Gyula, Westmann Gyula, Weisz Mór.

Hász Sándor elnök üdvözlővén a megjelent részvényeseket, konstata a határozatképességet, s a jegyzőkönyv vezetésére Vajda István dr., hitelesítésére pedig Bing Edét és Szontagh Gyulát kéri fel.

Vajda István dr. ezek után előterjesztette az igazgatóság jelentését, mely a következő:

Igen tisztelt közgyűlés! Az aradi közúti vaspálya vállalata, mint a város belső forgalmának olcsó eszköze, közszükségletet képez, s így igen örvendetesen fejlődik. A város fokozódó fejlődése és a közönség igényeinek emelkedése folytán azonban vállalatunk már nem mindenben képes még a jogos kívánalmaknak is teljesen megfelelni. Mi mindenképen igyekeztünk ugyan a viszonyok követelményeinek eleget tenni, de gyökeres átalakításokat lehetlenné tett a fűt, a József főherceg-ut és Andrassy-tér tervbe vett napirenden levő átalakítása, melynek kilátásba helyezett közel foganatosítása a tetemes költséget maga után vonó beruházások megtételét egyelőre legalább is feleletlen kockázatottnak tüntette volna fel. Mindehhez járult még az a körülmény, hogy Budapesten és nagyobb városokban a lóvonatu közúti vasutak helyébe a gyorsabb, tisztább, kényelmesebb villamos és gázmotori üzemű közúti vaspályák léptek, minéltogva közönségünkben is felébredt a kíváncsóság, ezeket városunkban megvalósítva látni, s mindezen felül Arad sz. kir. városának hatósága már tárgyalásokat is folytatott Neumann testvérek özéggel egy vonalaink mellett elhaladó villamos üzemű közúti vaspálya létesítése iránt.

Ily körülmények között komolyan mérlegelendő volt lóvasúti közúti vaspályáknak villamos vagy légszesz motoros üzemű vaspályára való átalakításának kérdése. De ennek megvalósítása részünkről majdnem áthidalhatlan akadályokba látszik ütközni. Ezen átalakítás majdnem ugyanolyan összeg újabb beruházását teszi szükségessé, a mit részvénytőkénk kitesz, s a vállalatba eddig befektetett s esetleg befektetendő tőkéknek amortizációja koncesszióknak rövid időtartama alatt absolute lehetlenné tünik fel.

Mi megvagyunk ugyan győződve arról, hogy Arad sz. kir. város közönsége akkor, midőn egy minden kényelmet kielégítő, minden jogos követelménynek megfelelő közlekedési eszköz felállítása által a város fejlődését biztosíthatja, szívesen adja meg közúti vaspályánk engedély időtartamának szükséges meghosszabbítását, de ha ezt, mint nem kételekedünk, keresztül vinni képesek volnának is, a

pénzügyi kérdések alig legyőzhető nehézséggel állanánk szembe. Ezen tetemes összeget, melyet az átalakítás megkíván, olcsó költségen utján beszerezni egyáltalában nem lehet, új részvények kibocsátása, ha azok egyáltalában elhelyezhetők volnának, leállítaná mostani részvényeink hozadékát és értékét, elsőbbségi részvények kibocsátása, ha sikerrel volna keresztülvihető, a részvények értékét szintén lényegesen befolyásolná.

Ily körülmények között szívesen fogadtuk egy elsőrangú külföldi vállalatnak, a Société anonyme d'éclairage du centre brüsseli cégnek azon ajánlatát, hogy közúti vaspálya vállalatunkat vétel útján megszerezni kész azon célból, hogy azt villamos esetleg légszesz módoni üzemre átalakítva saját számlájára folytassa.

A majdnem egy évig tartó tárgyalások alapján létesítettük azon szerződést, melynek érvényessége önök jóváhagyásától függ, a melyet tisztelettel van szerencsénk önök bölcs tanácskozásának tárgyává tenni. Mint a szerződésből meggyőződni méltóztatnak, csupán az aradi közúti vaspálya vállalat s annak tartozékai képezték az adásvételi tárgyat, a téglagyár annak összes tartozékaiával továbbra is birtokunkban marad s társaságunk által tovább lesz vezetendő. — A közúti vaspálya vételára 310,000 forintban lett megállapítva, a 8 napi meghaladó szükségletet zab, széna és szalma készletek kivételével, melyek továbbra is tulajdonunkban maradnak s vevő által a napi árak szerint lesznek átvehetők. Megjegyezni kívánjuk még, hogy ezen vételárból 10,000 forintot, mint közvetítési díjat az üzlet sikerülte esetére lekötöttünk, mit tudomásul venni s jóváhagyni méltóztatassanak.

Mi a megkötött szerződést a fennforgó körülmények közt társulatunkra nézve előnyösnek tartjuk s annak szíves elfogadását ajánljuk.

A szerződés jogerőre emelkedése esetleg esetén a befolyandó vételár a részvényesek közt felosztandó lesz. Ezen felosztás képezi napirendünk második tárgyát. Mintán azonban a szerződés csak az esetben válik mindkét félre nézve kötelezővé, ha Arad sz. kir. város közönsége az engedélyi szerződés átruházását jóváhagyja s ha ezen engedélyi időtartam megfelelő meghosszabbítása által lehetővé teszi azt, hogy a vevő által az üzletbe befektetendő jelentékeny tőke amortizációja számítás szerint lehetségessé váljék, mintán ezen kérdés eldöntése Arad sz. kir. város törvényhatóságának határozatától függ, mi ezen kérdést kötelezőszerzőleg napirendünk tárgyává tettük ugyan, azonban épen feltételes természeténél fogva arra kérjük a t. közgyűlést, méltóztatassék a befolyandó vételár hovatordításának kérdését addig míg a szerződés Arad sz. kir. város törvényhatóságának határozata által teljes érvényűvé válik, a napirendről levenni s az igazgatóságot megbízni, hogy annak idején a vételár hovatordítása kérdésében a megtartandó rendes vagy egybehívandó rendkívüli közgyűlésen tegyen javaslatot.

Mi meg vagyunk arról győződve, hogy a köztünk s a Société anonyme d'éclairage du centre közt kötött szerződés e fennforgó körülmények közt nemcsak részvényeseinkre előnyös, de Arad sz. kir. város nagyvárosi fejlődésének közlekedése gyorsaságának és biztonságának biztosítékait is nyújtja s azért hisszük, hogy azt nemcsak önök lesznek szívesek elfogadni, de bizunk abban is, hogy Arad sz. kir. város törvényhatósága is jóindulattal fog ezen kérdéssel foglalkozni.

A közgyűlés úgy az előterjesztett jelentést, mint az ennek kapcsán bemutatott adásvevési szerződést egyhangulag jóváhagyta, s a vételár hovatordításának miként leendő felosztásának kérdését az igazgatóság előterjesztése szerint a szerződés jogerőre emelkedéseig napi rendről levette azna az utasítással, hogy erre nézve majd az annak idején külön összehívandó közgyűlésnek tegyen javaslatot. A napirend így kimerítettvén az elnök a közgyűlést bezekesztette.

IDŐJOSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Szeptember 1. —

Enyhe. — Jelentékeny csapadék nélkül.

HIREK.

Arad, szeptember 1.

Naplrend:

Szeptember 1. Kedd. Róm. kath. naptár: Egyed. — Protestáns naptár: Egyed. — Görög-keleti naptár (aug. 20.): Samu. — A nap kél 5 óra 20 perczkor, nyugdik 6 óra 39 perczkor. — A hold kél 11 óra 2 perczkor, nyugdik 3 óra 24 perczkor.

Szeptember 1. Aradmegye központi választmányának ülése délelőtt 10 órakor.

Szeptember 1. Az amerikai szőlőtelep-szövetkezet közgyűlése délelőtt 11 órakor. (Kereskedelmi és parkamara.)

Szeptember 1. Vöröskereszt-egyleti bál Uj-Aradon. Szeptember 6. Az aradi lövészegylet díjlövészetének első napja.

Szeptember 8. Lövész-banket a városligetben este 6 órakor.

Szeptember 8. A rendőrhadnagy állásra való pályázatok benyújtásának határnapja.

Szeptember 21. Katonai lóvásár Aradon.

Október 17. Az aradvidéki tanítóegyesület évi közgyűlése Boros, szón.

Szabadságharcol emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Kőlovas-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 2—4 óráig pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszin.

Vonatok indulása Aradról. Budapest felé: Személyvonat reggel 3.—, d. e. 11.20, este 9.35, tehervonat személyszállítással d. u. 8.58, gyorsvonat 8.18 d. e. Csabáig: 5.10 reggel napontr, 12.— délel (csak pénteken.) Tóvis felé: Személyvonatok 6.30 reggel, 4.30 d. u., tehervonat 7.35 este, gyorsvonat 7.02 este, Szaborsinig: Személyvonat 2.30 d. u., Radnáiig: 6.55 reggel (csak vasárnap, ünnepnapon és búcsú-napokon.) Temesvárig: Személyvonat 6.20 reggel, 1.35 d. e., vegyesvonat 5.— d. u. Szeged felé: Személyvonat 4.45 reggel, 8.45 d. e., vegyesvonat 4.10 d. u. Nagy-Halmágy felé: Személyvonat 6.35 reggel, 1.50 d. u., vegyesvonat 11.55 d. e. Mészehelyesig: Vegyesvonat 2.20 délután.

Vonatok érkezése Aradra. Budapestről: Személyvonat 6.05 reggel, 8.17 d. e., 5.55 d. u., gyorsvonat 6.52 este. Csabáról (minden pénteken) 7.— reggel. Szolnokról: 8.47 este. Tóvisről: Személyvonat 8.55 este, 6.54 reggel, 10.50 d. e., gyorsvonat 8.08 reggel. Radnáról: (csak ünnepen, vasárnap és búcsú napokon) 9.19 este vegyesvonat, mindennap d. u. 8.12 tehervonat személyszállítással. Temesvárról: Személyvonat 8.44 d. u., 10.55 este, vegyesvonat 10.43 d. e. Szegedről: Személyvonat 6.42 este, 10.25 éjjel, 8.45 d. e. Nagy-Halmágy felől: Személyvonat 8.08 d. e., 6.31 este. Vegyesvonat 11.05 d. e. Mészehelyesről: Vegyesvonat 12.50 délután.

Szeptember elsejével az „Aradi Közlöny“-re új előfizetést nyitott a kiadó hivatal.

Tisztelettel kérjük az előfizetőinket, a kiknek előfizetése augusztus 31-ével lejárt, hogy a megújításról mielőbb gondoskodni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

Az „Aradi Közlöny“-re bármely naptól kezdve elő lehet fizetni. M ut a t v á n y a z á m o t egy hétig ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal.

— Személy hírek. Dessewffy Sándor osanádi megye püspök hosszabb távollét után a napokban székhelyére, Temesvárra érkezett. — Vidovics Menyhért, a 8-ik honvédegyezred parancsnokának általunk már jelzett nyugalomba helyezését a hivatalos lap vasárnapi száma közli. — Nachwalsky tábornok a napokban Aradra érkezik, hogy az itteni huszárság tartalékosai felett szemlélet tartson.

— A király Aradmegyéhez. Aradvármegye közönsége — mint annak idején említettük is — Károly Lajos főherceg elhunytá alkalmából július 14-iki közgyűléséből részvétfeliratot intézett a királyhoz. E felíratra tegnap a magyar belügyminiszter következőleg értesítette a megye közönségét: „Ő Felsőke közönségéről: Ő császári és királyi Felsőke a kabinetiroda útján legkegyelmesebben meghagyni kegyeskedett, hogy a vármegye közönségének Károly Lajos főherceg ur ő császári és királyi Felsőségének elhalálózása alkalmából nyilvánított részvétnyilatkozatáért legmagasabb köszönete tudtul adassék.” — A királyi köszönetet az októberi közgyűlésen fogják a megye közönségének tolmácsolni.

— Boros Beni emlékeztetése. Az aradi és osanádi egyesült vasutak részvénytársaság az általa alapított Boros Beni-féle ösztöndíjra a következő feltételek alatt pályázatot nyit:

1) Az ösztöndíjra pályázhatnak azon ifjak,

a kik a középiskolai tanulmányok sikeres befejezése után a technikai pályára készülnek és a műegyetem rendes hallgatói.

Első sorban a néhai Boros Beni egyenes törvényes leszármazói; másodsorban néhai Boros Beni testvéreinek gyermekei; ezek törvényes leszármazói; harmad sorban az aradi és osanádi egyesült vasutak hivatalnokainak fiai; negyed sorban Arad vagy Csanád vármegyei és Arad városi illetőségi ifjak.

2. Az ösztöndíj évi 400 o. é. írt azaz négyszáz forint; mely összeg utólagos félévi részletekben és pedig minden év január 15-én és július 15-én fog az ösztöndíjt élvezőnek kifizettetni.

Az ösztöndíj egy ifjunak legfeljebb hat egymás után következő évben, vagyis addig az időig adható, míg az előirt szigorlatokat letenni módjában van; tartozik azonban az ösztöndíjt élvező, félévenként a vasut igazgatóságánál igazolni, hogy a műegyetem rendes hallgatójaként be van írva és az ott töltött időre előirt colloquiumokat illetve vizsgákat letette, mit ha egyszeri felhívás daczára teljesíteni elmulasztaná és ezen mulasztásának méltánylást érdemlő okát nem igazolhatná, az ösztöndíj tőle megvonható.

4. Az ösztöndíj adományozása és odsítélése az aradi és osanádi egyesült vasutak igazgatóságának lévén fentartva, felhivatnak az ösztöndíjra pályázó ifjak hogy az ösztöndíjérti bélyeggel ellátott folyamodásukat és esetleg 3-ik pontban felszerelt igazolványokkal felszerelve 1896 év szeptember hó 15-ig alulírt igazgatósághoz benyujtsák.

Arad, 1896. augusztus hó 31-én. Az aradi és osanádi egyesült vasutak részvénytársaság V á s á r h e l y i, N a c h t n é b e l.

— A megye képviselőválasztói. Ma délelőtt 10 órakor tartja Aradvármegye központi választmánya a megyeházán Szathmáry Gyula alispán elnöke alatt lapunkban már jelzett ülését. A központi választmány ez alkalommal fogja az aradmegyei országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékait átvizsgálni s egyszerűsminint határozni a körülbelül 40 felszólamlás felett.

— A papi jövedelmek összeírása. A latin és görög szertartású katolikus lelkészek és segédlelkészek jövedelmeinek összeírását — mint erről lapunkban már szó is volt — egy megyénkint alakítandó bizottság fogja felülvizsgálni. Az Aradmegye területére alakított felülvizsgáló bizottság polgári és római katolikus egyházi tagjainak neveit már közöltük is. Most a bizottság görög katolikus lelkészi tagjainak kinevezéséről kaptunk értesítést. Kinevezettek rendes tagokul: Popp János toroszebesi alesperes és bokszei gör. kath. lelkész, Popp Tamás simándi alesperes és kerülősi lelkész, továbbá Paskucz Márk világosi alesperes és lelkész, — póttagul pedig Zsirus Vazul gurbai lelkész.

— A Rozsnyay-siremlék leleplezése. Vasárnap délelőtt leleplezték le a megboldogult, érdemekben gazdag kiváló gyógyszerész, Rozsnyay Mátyás siremlékét az aradi temetőben, hová nagy közönség sereglett ki, hogy tanujt legyen a kegyelet e szép munkájának. Már szombat este megérkezett Zboray Béla, a magyar országos gyógyszerész-egyesület elnöke K. Karlovsky Géza, a „Gyógy-szerészeti Közlöny“ szerkesztőjének társaságában, kiket az állomáson az összes aradi gyógyszerészek fogadtak. Az ünnepélyre menő közönség vasárnap délelőtt 11 órakor gyülekezett a családnál, honnan hosszú kocsisorban hajtottak ki a temetőbe. Ott állott Rozsnyay Mátyás sírján az emlék: egy impozáns, hatalmas obelisk, feliratában tudatva, hogy azt a magyarországi összes gyógyszerészek kegyeleto állit a megdicsőült kiváló pályatárs emlé-

kének. A siremlék mellett foglaltak helyet a Rozsnyay-család összes tagjai, továbbá Zboray Béla és K. Karlovsky Géza Budapestről, Csiky Lukács simándi gyógyszerész, az aradi járási gyógyszerész-egyesület igazgatója és Khudy József aligazgató, Demkó Géza, Hajós Arpád, Ládya Antal, Rozvány György, Földes Kelemen, Heim Bertalan, Dániel Béla aradi gyógyszerészek, Zboray Antal valamare-i, Remetey Dezső turkevei, Póór Endre makói gyógyszerészek, Posgay Lajos dr. főorvos, Kabdebó János dr., Isserkutz László dr. orvosok, Réthy Viktor, Vire Péter stb. és nagy közönség, melynek soraiban sok hölgy is foglalt helyet. Először Csécsi Imre, az aradi ev. ref. hitközség talentumos fiatal lelkésze mondott magas szárnyalású imát, majd Khudy József aradi gyógyszerész, járási aligazgató tartotta meghatározó emlékbeszédét, találó vonásokban jellemezve a megboldogult elévülhetlen érdemeit s vázolva életrajzát. — Az ügyesen elmondott beszéd nagy hatást keltett a hallgatóságra. Végül Zboray Béla tette le rövid, de szép beszéd kíséretében az országos gyógyszerész-egyesület nevében hozott koszorút. A család tagjain kívül a Rozsnyay-gyógytár személyzetének nevében Ringeis gyógyszerész segéd tett a sírra koszorút s oda helyezték Szabó Gyula miskolci gyógyszerész járási igazgató koszoruját is, melyet az emlékkölepelésére küldött. Az ünnepély ezzel véget ért s az egész társaság a „Fehér kereszt“ vendéglőbe hajtatott ebédre. Felköszöntöket mondottak: Csiky Lukács, Zboray Béla, Póór Endre, Rozsnyay József, dr. és E. Illés László. Az aradi gyógyszerészek azután együtt maradtak a budapesti vonat indulásáig, melyhez Zboray Béla elnököt testületileg kikísérték.

— Aradi orvos felolvasása. Székely Inigó dr. városunk népszerű fog- és gégespezialistája a budapesti nemzetközi fogorvosi kongresszuson felolvasást tartott az amalgomokról, mint tömő anyagokról. A nagyszámu szakértő hallgatók nagy érdeklődéssel és tetszéssel kísérték a tanulságos adatokban gazdag felolvasást.

— A vízvezeték és csatornázás bevezetése. Ujabbán a következő háztulajdonosok, jeleztek be a polgármesteri hivatalban hogy házukban a vízvezeték és csatornázás bevezetése teljesen elkészült: Vass Mátyás, Orbitsék Simon, Gieszfeld József, Vargass József, Réthy Viktor, Magyar Ferenoz, Fricok Ferenoz, Spiegel Lipót, Gál Ferenoz, Fricok József, özv. Bukovetz Pálné.

— Aradmegye iskola látogatói. Lapunkban irtunk már egyszer arról, hogy Wlassics Gyula vallás- és közoktatási miniszter tervbe vette az iskola látogatói intézmény nagyobb szabású újjászervezését. A miniszter utasítása folytán meg is indult országsszerte az iskolalátogatók toborzása, így Aradmegye hatósága is teljes buzgósággal hozzá fogott a lista összeállításához. A dolog sok bajjal járt, mert a miniszter intenciójának megfelelő javaslatot csak úgy tehetett a vármegye, ha iskolalátogatókul oly férfiakat jelölhet, kik a szükséges szakértelem birtokában a reájok bizott teendőket lelkiismeretesen elvégezni is képesek. — A most már teljes névsort elvasva, el kell ismerünk, hogy Aradmegye hatósága derekasan eljárta megbízatásában, midőn iskolalátogatói ki-uevezésére egytől-egyig értelmes, munkás és akárhány esetben egyenesen arra termett férfiakat hozott javaslatba. Mutatóul csak néhány nevet közlünk a terjedelmes névsorból, de már ez a néhány név is meggyőzhet mindenkit arról, hogy mi nálunk az intézmény újjászerve-

zését méltó komolysággal készítették elő. Az jövődi iskolalátogatók között találjuk: Bohus László báró, Wittmann János orsz. képviselő, Mayer Henrik vinczellér, iskolaigazgató, Institóris István dr., Isserkutz Marcell dr. ügyvéd, Sztrava Miklós nyug. ezredes, Mladin Miklós szolgabíró, Bronts Nándor dr., Molnár Lajos, Csolkó Arpád, Murády Arpád dr., Nemes Zoltán ügyvéd, Saloz Gyula szolgabíró, Morár János gör. kel. lelkész, Friedeisz Miklós birtokos, Páris Gábor főszolgabíró, Popovics György dr. és még számos, a megyei közéletben szerepet vivő férfiak neveit.

— **A Neumann-alapítvány kiosztása.** A Neumann-testvérek által létesített alapítvány kamatainak kiosztása tegnap délután 5 órakor történt meg. Az alapítók intenczióihoz híven az ösztöndíjban szorgalmas iparos tanoncok, a segélyben pedig a Neumann-gyár rokkantjai vagy elhalt munkásainak özvegyei illetve gyermekei részesültek. Az úléson Saloz Gyula kir. tanácsos polgármester elnököl, ki a jutalmakat szép buzdító szavakkal nyújtotta át a kijelölteknek. 50—50 forintnyi ösztöndíjban részesültek: Balázs János asztalos tanoncz, Diamant Ferenoz műszerész tanoncz, Gábor György lakatos tanoncz, Illés József oszmadia tanoncz, Juhász Sándor lakatos tanoncz. Segélyben részesültek: Visszaticzky Jánosnak, a gyárban elhalt galicziai születésű munkásnak, két leánya: Anna és Rosalia 54—54 frtban, Lénárd János a gyárban elhalt szintén galicziai munkásnak két gyermeke: Ferenoz és Péter 72—72 frtban, Gefferc Mátyás elhalt gyári munkás özvegye, a gyárban megcsontult Csorba Ouzoz, Retyezár András és Degi György. Ugy a jutalmazottak, mint a segélyben részesültek hálás köszönetüket fejezték ki a nagylelkű alapítók iránt, kik ez alapítvány segélyével elért jótékony működésükkel is csak növelték azt az érdemet, melyet már más téren is nem egy alkalommal szereztek nekik, személyüknek.

— **Beiratások kezdete.** Nagy a riadalom a kis és nagyobb fajtaú nebulók között. Vége az aranyzsabadságnak s hova tovább újra megindul a tudományok nagy masinája. Az összes aradi népisiskolákban ma kezdődnek meg a beiratások. A város képe is teltebb, mozgalmasabb lett már az első napon, a vidéki szülők nagy része behozta már a fiút, a lánykát, hogy alkalmas helyet is keresen számukra. Hát még az iskolák udvara és folyósója. Valóságos vásár folyik ott a tanulók között, egyik elad, a másik vesz könyveket, a más része pedig szorgalmasan jegyi a hausse és a baisse váitakozásait. Egy pár nap múlva könyvekkel a honuk alatt nagy büszkén lejtének a tudomány felkentjei az ő templomuk felé s aztán kezdetét veszi a munka, a tanulás.

— **Eldőleptetés.** Két szorgalmas hivatalnok részesült a napokban feisőbb helyről munkásságuk és lelkiismeretességük által már régebb megérdemelt elismerésben. A pénzügyminiszter ugyanis Purman József és Mikulcsk János aradi pénzügyigazgatósági segédtitkárokat fokozatos fizetési előleptetésbe; részesítette.

— **Az aradi huszárok Szegedem.** A 8-ik honvéd huszárezred első osztálya szombat délelőtt érkezett Aradról Szegedre. Az ezredgyakorlatok után az egész ezredet báró Zech honvéd huszárezredes vezényelte be Szegedre, miután megelőzőleg a mintegy husz kocsiából álló vonatostály már bejött a városba. Az aradi honvéd huszárok száma 300 ember és 30 tisz. A Deszk keleti oldalánál végzett roham kitűnően sikerült s utána katonai tanácskozást tartottak, s csak fél órai pihenő után

venult be Szegedre a 800 főből álló honvéd huszárezred, kiket alsóvároson szállásoltak el. Szeptember 5-én az ezred Szabadkára vonul, hol a 8-ik és 4-ik honvéd huszárezred dandár-gyakorlatokat végez, Gaudernak tábornok vezénylete alatt, Szeptember 18-ikán a 8-ik honvédhuszárezred Szegedre érkezik vissza, az aradi osztály pedig 16-án less itthon.

— **A radnai bucsura** ez évben a szokott-nál is több zarándok készül, különösen Szegedről, minthogy most szentelik fel a szegediek kápolnáját, mely a radnai hegyen épült fel. A gyalog zarándok már szeptember hó 2-án kelnek utra Rózsá Imre vezetése mellett. Szeptember 6-án reggel 8 órakor pedig külön vonatok indulnak a Szeged-Rókus állomásról. Az újonnan épült kápolnát esetleg Jászai Géza Szeged rókusai plébános szenteli fel.

— **Beiratások a gyakorló iskolába.** Az aradi állami tanítóképző intézet gyakorló iskolájában a beiratások ma, holnap és holnapután lesznek.

— **A zenekonservatorium két ingyenes.** Schreyer Harry az Aradon létesített zenekonservatórium igazgatója tudvalevőleg a város iránti hálójának az által akar kifejezést adni, hogy két teljesen ingyenes helyet ajánlott fel a polgármesternek, hogy azt a város nevében és annak polgárai sorából töltsse be. Saloz Gyula kir. tanácsos, polgármester e két helyre Hajka Adél és Neumann János aradi lakosokat jelölte ki.

— **Tartalékosok bevonulása.** A osász. és kir. 83-ik gyalogezredhez szombaton vonultak be a tartalékosok, akik nagygyakorlatra mennek. A osász. és kir. huszárezred rezervistái szintén a napokban rukkoltak be Aradra.

— **Agyensujfotta a villám.** Borosjenőn — mint nekünk telefonon jelentik — tegnap délelőtt borzasztó vihar dühöngött, mely emberben, állatban s terményekben óriási kárt okozott. Valóságos orkánnal vette kezdetét, mely házak fedelét letépvé, mért-földekre sodorta kerteken, házakon keresztül. A kazlakat rövid idő alatt teljesen szétszórta, úgy hogy a levegő és a föld tele volt kalászcokkal. Majd megeredt a zápor hatalmas villámlásokkal és dörgésekkel kísérve. Ember is esett áldozatul a viharnek. Berár Ormos, Nagy Mihály gazda bérését az udvaron a villám lesujtotta s korommal égette. Mikor a vihar gyengültével a földön fekvőhöz léptek, egy összeégett tömb feküdt előttük, de felismerni senki sem tudta. Csak később lehetett megállapítani, hogy az illető Berár Onu bérés legény.

— **Öngyilkosság.** Deresovits István aradi asztalosmester tegnap reggel választó utca 21-ik számú lakásában egy hatlövetű revolverrel sziven lőtte magát. Oda lőtt, a hol fájt, a hol oly nagyon érezte az élet keserűségét. Mert nagyon borús volt az ő élete, az otthon. A család egét borították be az egyenletlenség, a viszálykodás felhői. Rokonsziv pedig nem volt, mely részt vehetett volna bánatában, keresett egyet a más világon. A hatóság részéről megjelentek Leitner Ernő dr. kerületi orvos és Murády Aimos rendőrhadnagy.

— **Ezer fűrt egy szőlőtőn?** Mülhausenben most egy hatalmas szőlőtőke kelt közbámulatot, melyen az idén ezer szőlőtűrt termett. A szőlőtőkéknek ez a királya egy munkásház kertjében áll, melyet jelenlegi tulajdonosa 14 év előtt vásárolt. A tőke már akkor sem volt fiatal és valószínűleg 50 év előtt ültették, amikor a mülhauseni munkásnegyed keletkezett. Valami különös gondozásban gazdája a rendkívüli tőkét nem részesítette, de mellette folyik le a konyha moslékja és ez a természetes trágya nagyban elősegítette a tőke dús tenyészését. A tőke két oldalra terjeszkedik és az egyik oldalon venyigéi lugast képeznek. A lugastól 4 méter hosszú venyige kúszik föl a nyárfára és ezt a venyigét három helyen is alá kellett támasztani, hogy a fűrtök terhétől

le ne roskadjon. A nyárfán is fűrtök lógnak le az ágakról, melyek úgy néznek ki, mintha a fán termettek volna. A mülhauseni tőke fényesen megőzöfolja azt az újabb időben sokat hangoztatott állítást, hogy a vén tőkék terméketlenek.

— **Őszi eső.** Még egy fénysugár fut végig az ég bekoszoruzott lapján, még egy ideig vöröses fényben ég a megcsakadosott felhők fodros pereme, aztán vége a fénynek, vége a ragyogásnak, egy végtelen hosszu és száles szürkés-barna tömeg tekint le a magasból mogorván, sötéten. A felhők raja eleinte őrlt futásban járja be a nagy űrt, összefutnak, majd meg újra széttörnek, míg végre egybefogódzva, gyássba borítanak eget, földet egyaránt. Borongós, hideg őszi táj. Az elmulás rejtelmes olószava. Hűvös szél rázza meg a bokrok, a fák ágait s szállingósva hullnak le a sár; guló falevelek. Majd lassankint megered az eső eleinte csak egyes elvétett cseppekben, majd mind sürűbben, erősebben. Megbarnul a föld sárgás pora, vizgyöngyöket perget le magáról a megittasult falevél. Őszi eső, hideg őszi eső sirtja a természet lassu haldoklását. Ragyogó verővénnyűzt le vasárnap délelőtt még a korsóra, s már dél felé erős szél futott végig az utócsakon s innen is onnan is kergette maga előtt a terhes fellegeket. Délajt már egészen beborult az ég s egyes cseppek már koppanva folytak azét a köveken. Délután három órakor aztán erős zápor suhogott le a magasból, mely villámlások és dörgések közt, hol elakadva, hol meg újra kezdve betöltötte az éjszakát, a hétfőt, a keddet. A vidéken is főleg a hegyalján erős esőzések voltak úgy vasárnap, mint hétfőn. A szőlős gazdák nem valami nagy örömmel néznek az esőre, mert a szőlő már-már érett lévén, a csukormennyiség csökkenését eredményezheti csak. Főleg burgundi szőlőfaj az, mely legnagyobb veszélyt rejt magában arra nézve, hogy a vizmennyiséget felszívni nem tudván, tultengésbe esik, elrohad. A kinnt hagyott busa s egyéb vetemény sem kívánja meg igen az esőt, habár a szorgalmas gazda buzája már az udvaron teljes biztonságban van. Itt-ott azonban mégis láthatni még kereszteteket, melyek a hideg esőben áznak-fáznak.

— **Régi bosszu.** Kocsubán Juon zarándi lakos rég ellenséges viszonyban viseltetett Anton Juon szomszédja iránt. A napokban találkoztak az esti órákban egy félre eső helyen, s Kocsuban felhasználta az alkalmát, hogy mit sem sejtő szomszédjával leszámoljon. Hirtelen a mit sem sejtő Anton Juonra tört s egy hatalmas tuskóval fővetőtte; ekkor Kocsuban még néhányat végig húzott rajta, majd csizmája sarkával néhányszor fejbe rugva otthagya vérbefagyva. A szerencsétlen embert másnap találták meg az arra járók és jelentést tettek a csendőrségnek, amely keresi az időközben megszökött Kocsubánt.

— **Beledőfte a kését.** Schwarz Aurél aradi lakatosrabbiatús ember hírében állott, kinek a természete miatt már nem egyszer volt kellemtelensége kollegáival. Vasárnapi éjjeli órákban amint az utczán hazatéle ment, találkozott a szabadságtétlen Dobranszky sörösrnoka előtt Stoss Ferenoz waggongyári asztalossal. Valami csekélység miatt a két ember rövid idő alatt összeszólkkozott, s a vitatkozás hevében Schwarz oly sértő kifejezéseket használt Stoss ellen, hogy az őt pofon ütötte. Erre Schwarz mint egy tigris neki ugrott el-lefelének s mikor látta, hogy pusztá erejével nem győzhet felette, egy pillanat alatt ki vette zsebéből erős acél bicskáját s azt tövig beledőfte Stossnak vállába. A magasra felszólkzott vérsugár láttára odarohant közzük Knapp Adám waggongyári asztalos is, hogy őket szétválassza a Stossot a vadembertől megmentse, de a dühöngő erre ő felé fordult s késevel tenyerén több mély sebet ejtett. Csak az előhívott rendőrök voltak képesek a magából kikelt embert lefogni, s nagy nehezen a városházára vinni. A megkéselt Stoss a sok veresztés következtében a tett helyén összeesett s bár az összesereglett nép minden módon igyekezett a vér-folyást elállítani, arra képtelen volt, mert a beledőftött kés az egyik főerét sértette meg. Csak mikor dr. Hech Arnold orvos vette kezelés alá a súlyosan sérültet és kötötte be sebet, lehetett nagy nehézen a kórházba vinni, hol most ápolják. Sol

warezot tegnap délután hallgatta hi J o ó Béla alkaptány, kihágási bíró. Azt akarja elhitetni, hogy a kést önvédelemből vette elő s csak mikor látta, hogy nem bír a nálánál erősebb ellenféllel, dőtte belé azt. Jellemző „hogy mikor a vizsgáló bíró azt kérdezte tőle, miért dőtte belé a kést, lakonikusan csak annyit válaszolt: „Mert nem volt nálam más eszköz.” A tanuk valamása s Schwarzonak ösmert, kötekedő és rabiatu természeté azonban megozafolja az önvédelemről koholt meséjét. Most a börtönben várja büntetését.

— A tomesvári hid lakol. Jó fogást csinált szombat éjjel a rendőrség, melylyel nem egy betörésnek és lopásnak vette elejét. Az aradi osavargók legveszedelmesebbje között már-már megálapodás létezik arra nézve, hogy a tomesvári hid alatti gyeper tőr a legalkalmasabb terrén a hadi műveletek megbeszülésére. Mivel pedig e merész és fontos tanácskozások az éjszák tujében folynak le, a helyet mindjárt éjjeli tanyának is lefoglalták, veszélyessé tévén minden ember fiának az arra való közlekedést. A rendőrségnek a hid e speciális jelentőségéről már régebb idő óta tudomása van s ahg egy pár nap előtt is sikerült néhány jómadarat a tanyán nyakoncsipni. Szombat éjjel ismét nagyobb élénkség mutatkozott a hid alatt, ami arra enged következtetni, hogy a suhanokok valami fontos kirándulás tervezetét akarták megbeszélni. A rendőrség azonban valahogy neszt vette a dolognak s az éjszák tujében ép akkor lepte meg őket, mikor a legmélyebben elmerülve tanakodtak. Hárman valának együtt: P o p a Tódor, S z á s z István és B r a g y á n y Miklós, mindhárman az aradi betörések és lopások krónikájának kimagasló alakjai. Legveszedelmesebb közöttük P o p a Tódor, ki a vezér szerepét viszi s kit számtalan kirándulása miatt, börtönözött már be a rendőrség. Jelenleg is ki van tiltva a város határáról, de csak nem tud megválni tőle. Most a hűvösön vannak s tanakodnak egymagukban az élet különösségein.

— Össezuzták a kocsiok. Az a vaggongyéri munkás, ki pénteken oly szerencsétlenül került két kocsi útközje közzé, hogy azok fejét teljesen össezuzták, azóta a legnagyobb kinok közt fekdtt a kórházban. Hétfőn reggel végre megváltotta a halal tőlük. A vizsgálat kiderítette, hogy kizárólag a maga vigyázatlansága volt az oka szerencsétlenségének. Temetése ma délután megy végbe a kórházból.

— A gazdaközönség figyelmébe. Oriási azon kár, mely a nemzetvagyonot évről-évre azon általán szokásos eljárás folytán éri, hogy a gazdak állataikat a faron sütővasal bélyegzik. Az állati bőröknek ezen eljárásból eredő értékesökkenése könnyen megelőzhető lenne, ha az első sortan érdekelt gazdak jövőre a tüzes vasal való bélyegzést vagy teljesen mellőznék, vagy pedig azt a far helyett az állat szarván esetleg alkacpezán alkalmaznák. A földmívelési m. kir. miniszterium felhívása folytán ezen körülményre a gazdaközönség figyelmét körülményesen is felkéri az aradi gazdasági egyesület.

— Régi és új bűn. P a u l i s á n Száva aradi lakosnő folyó hó 27-én reggel György utoza 50. számú házában azon meglepetésre ébredt, hogy kedvencez libáinak a gágogását nem hallja. Kutatni kezdte az udvar minden zegét, zugát, de a libáknak nyomára nem akadt. Egy pillanat alatt a piacon volt, s ott kutatott minden egyes kofaasszonynál, mert ugy ismerte az ő jószágait, hogy száz közül is ki tudta volna választani. Nem sok keresés után meg is találta azokat P a n t y e Pável-nénál, ki azonban azt állította, hogy azokat J u h á s z Ferenczától vette meg. Ez tagagott égre-földre mindent, tagadta hogy a libákat lopta volna, tagadta, hogy csak látta volna is a Paulisán jószágait, ő ezeket egy farkasházi asszonytól vette, kinek nevet azonban megmondani nem tudja. A rendőrséghez kerülvén ez ügy, gyanussá lett az asszony viselkedése és így házmotózást tartottak a lakásán, mely alkalommal régi bűnök kerültek napvilágra. A szemétkben elásva ugyanis egy egész halmaz ruhaneműt találtak, melyről kint, hogy azokat Juhásznő még június hóban elkövetett három betörés alkalmával lopta. Mikor az asszony látta, hogy a bűnjelek ellene vallanak, felhagyott tagadásával s tegnap be-

ismerte a kihágási bíró előtt, hogy a libákat is ő lopta el illetve azokat az utozán találva mint gazdátlan jószágokat haza hajtotta, aztán eladta. A ruhaneműk tulajdonosai rem sok örömet lelhetnek feltalált tulajdonaikban, mert azok egy nagy része teljesen elrohadt, a másik része pedig szintén félig-meddig hasznavehetetlenné van téve a ganéjban történt elrejtés és hosszu ideig való ottartás által. Az asszonyt átkísérték már az ügyességhöz.

HYMEN.

Faragó Gyula aradmegyei földbirtokos szombaton esztődött örök hűséget O z i f f r a Ilonka kisasszonynak, O z i f f r a János sofronyi földbirtokos kedves leányának az arad-szentmártoni kath. templomban. A fiatal párt H u n y a d y plébános adta össze,

Gál Gyula városunk szülötte a vigszínház jeles színművésze szeptember 1-én köt polgári házasságot a budapesti izraelita templomban L e i c h n e r Eila kisasszonnyal.

Schwartz Rudolf volt tüzérhadnagy e napokban kötött házasságot Gyomán S z e n d r e y Eszter kisasszonnyal.

TÁVIRATOK.

Az ágyai kápolna.

Kisjenő, augusztus 31. (Saj. tud. táv.) L á s z l ó királyi herceg szomorú halálának emlékére az ágyai erdőben emelt kápolna felszentelésre vár. L i b i t s jószágigazgató megérkezett ide a kápolnának carrarai márványból készült oltárára festett remek képpel, mely M á r i a D o r o t y t y a királyi hercegnő műve. A felszentelés nagy jellegű lesz.

A osáktornyai hadgyakorlatok.

Budapest, aug. 31. (Saj. tud. távirata.) A jövő hó 19-én Csák-Tornyan tartandó hadgyakorlatokra ő felségével Rajner és Ottó főhercegeken kívül báró Bánffy Dezső, Perczel Dezső, báró Fejérváry Géza, Jósika Samu báró is leutaznak. Tegnap napon 21 vagon butort indítottak utnak a lakosztályok berendezéséhez. Ő felsége 18-án a zalamagyei hódoló küldöttséget fogadja.

Lueger veresége.

Bécs, augusztus 31. (Saját. tud. táv.) L u e g e r tegnap elment Budweisba szónokolni. A keresztény szociálisták éljenzéssel, a liberálisok viharos preattal fogadták. A egyikük b o t j á v a l L u e g e r a r c z á b a v á g o t t, a tömegből pedig sárral dobálták meg. Közben veszett kutyának, népbolonditónak és még ezzel hasonlónak mondták el. A visszautazásnál a tömeg még czifrában bánt el vele. Valaki az arczába köpött s csak erős rendőri fedezet alatt tudott Bécsbe visszautazni.

Árvíz.

Troppau, augusztus 31. (Saj. tud. távirata.) Az esőzésektől az Odera oly erősen megáradt, hogy atszakította a védőtöléseket, elöntötte az országutakat és teljesen víz alá borította Lautsch és Neudorfel községeket. A házakban a víz méternyi magasan áll.

A bolgár válság.

Szófia, augusz. 31. (Saj. tud. táv.) P e t r o v hadügyminiszter lemondását a fejedelem nem fogadta el. Petrov megmaradt állásában s a kabinet megmarad jelenlegi összeállításában, kivéve N a c s o v i c s kereskedelmi minisztert, aki a kabinetből kilép.

Zavargás Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, aug. 30. (Saj. tud. táv.) Az ottomán bank közelében a csócselék

egy örmény házat kifosztott. Az örményeket agyonverték, a feleségeket és a gyermekeket kidobták az utcára. Az átellenes házból a nép közé erre bombát dobtak és revolverekkel a katonák közé löttek. A k a t o n á k v i s z o n o z t á k a t ű z e l é s t. A lövöldöző örményeket elfogták.

Konstantinápoly, aug. 31. (Saj. tud. táv.) Leghevesebb voít az örményüldözés Havkői külvárosban, a hol az áldozatok számát több ezerre teszik. Ezek közt különben mintegy hatvan mohamedán is volt.

A czári pár.

Kiew, augusztus 31. (Saj. tud. táv.) A város a czári pár fogadtatására fel van diszítve. A vidékről igen sokan érkeztek a városba; a szállodák zsufoltak. Ő Felsegeik ma reggel érkeztek ide és szept. 3-án Boroszlóba utaznak.

Lobanov meghalt.

Kiew, aug. 31. (Saját tud. távirata.) L o b a n o v herceg, az orosz külügyminiszter Bécsből Kievebe utazva, utközben hirtelen meghalt.

Budapest, augusztus 31. (Saj. tud. táv.) L o b a n o v herceg külügyminiszter halálhíre a budapesti tőzsdére még korán reggel megérkezett s hatása alatt az értékpapirokban figyelemreméltó esés következett be. Ennek azonban az a magyarázata, hogy nem tudták: minő halállal mult ki. Arra a hirre aztán, hogy természetes halállal ért véget, nyugodtabb hangulat állt be.

Szent-Pétervár, aug. 31. (Saját tud. táv.) Az orosz távirati ügynökség szerint Lobanov, Karatine állomás közelében, a vasuti kocsiiban halt meg. — Haláláról a részletek hiányzanak.

Bécs, augusztus 31. (Saj. tud. táv.) L o b a n o v herceg váratlan halála mindenütt, de különösen az orosz nagykövetségnél konsternációt okozott. Merényletről, m é r g e z é s r ő l szól a fáma sokfelé, de a l a p t a l a n u l, Lobanov ütőérelmeszesedésben szenvedett, attól érte szivszélhűdés.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Lupus (Arag) Csak jó verseket kösülünk, azokat is nagyon ritkán. Az öné nekünk gyenge.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS!

S z e z z e z i e t.

— Augusztus 31. —

Mai jegyzéseink: Késszaru nagyban ayers szesz 51 forint — krajerár, kesinyber 51 forint 50 krajerár hordó nélkül, per 100 liter $\frac{1}{2}$ bolesértve 35 frt fogyasztási adót. Száritott moslék 5 frt 30 kr. métermássáknént.

Budapesti gabnatőzede.

— Az „Aradi Eözlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 31. d. u. 6 óra.

Buza bánási	uj	7.05—7.40
Buza tiszavidéki		7. — 7.35
Buza pestvidéki		7. — 7.35
Buza fejérmegyei		7.05—7.45
Buza bánási		6.80—6.90
Rozs uj, elsőrendű		6.10—6.15
Rozs uj, másodrendű		4.80—4.90
Arpa takarmány		5.80—5.90
Arpa égetni való		6.40—6.70
Arpa sörfőzdel		5.50—5.75
Zab		8.80—8.90
Tengeri bánási		8.70—8.75
Tengeri másnemű		9.90—10.50
Káposzta-repeze bánási		
Köles		
Buza március—április		6.24—6.25
Buza szeptember—október		6.87—6.88
Buza május—június		6.24—6.25
Rozs szeptember—október		3.88—3.90
Tengeri május—június		

Felölös szerkesztő: Vass Géza.

KRISPIN JÓZSEF

ARADON

Deák Ferencz-utca 28. szám a. saját házában lévő

Z E N E M Ű

és

hangszerkereskedésében

mindennemű **hangjegyek** és **hangszerek** legjutányosabb árak mellett kaphatók.

Hangszerek becseréltetnek.

Zongora hangolások és javítások helyben és vidéken elvállaltatnak.

Árak: zongorák 50 frttól 1000 frtig, havibér 3 frttól felfelé. Hegedű, fuvola 4 frttól fejjebb.

Kölcsönkönyvtár használati díja havonként 80. kr., kötetenkint 5 kr. 1100

Folyó évi szeptember havában

a waggongyári

vasöntő-mester

elbocsájtatik és helyébe

Kulhánek József

veszi át

1239

a vasöntő-mesterei állást.

16629/1896.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy az aradi vízvezetési művek részvény-társasága a víz szolgáltatását 1896. évi augusztus hónap első napján megkezdte, és a víz szolgáltatását mind addig ingyenesen eszközöli, még azt a szerződésnek megfelelőleg fogja szolgáltatni.

Arad, 1896. évi július hó 25-én.

A városi tanács.



A Zalathnai kénkovand ipar r. t.

Brassói kén-savas műtrágyagyára

ajánl: mindennemű száraz és könnyen szórható **superfoszfátot**, répa-, szőlő- és árpátrágyát, **Thomas-salaklisztet**, **chilisalétromot**, **kén-savas ammoniákat** és minden egyéb műtrágyát szavatolt beltartalommal. 227

Fölvilágosításokkal és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál a gyárvezetőség Brassón, valamint

a központi iroda

Budapest, IV., Bécsi-utca 5.



235/1896. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A makói kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy a kir. kincstár végrehajthatónak Hudják Márton végrehajtást szenvedő elleni 133 frt 95 kr. tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a szegedi kir. törvényszék a makói kir. bíróság területén lévő Pitvaros község és határában fekvő, a pitvarosi 247. sz. tjkönyvben A+ alatt foglalt és előbb Jancsik Mihály, jelenben pedig örökösödés folytán Jancsik Zsuzsi és Jancsik Mihály kiskorúak telekkönyvi tulajdonát képező 248. hrsz. ingatlanra 469 frt, 530. hrsz. ingatlanra 623 frt, a 639. hrsz. ingatlanra 208 frt, a 877. hrsz. ingatlanra 154 frt, az 1151. hrsz. ingatlanra 177 frt, az 1244 hrsz. ingatlanra 165 frt és az A+I. sorsz. alatti legelő-illetményre 28 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1896. évi szeptember hó 10-ik napján délelőtti 11 órakor Pitvaros község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 46 frt 90 krt, 62 frt 30 krt, 20 frt 80 krt, 15 frt 40 krt, 17 frt 70 krt, 16 frt 50 krt és 2 forint 80 krajczárt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kikiáltott kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Makón, 1896. évi február 27-én.

A makói kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.

Kádár,

kir. aljárásbíró.

1240

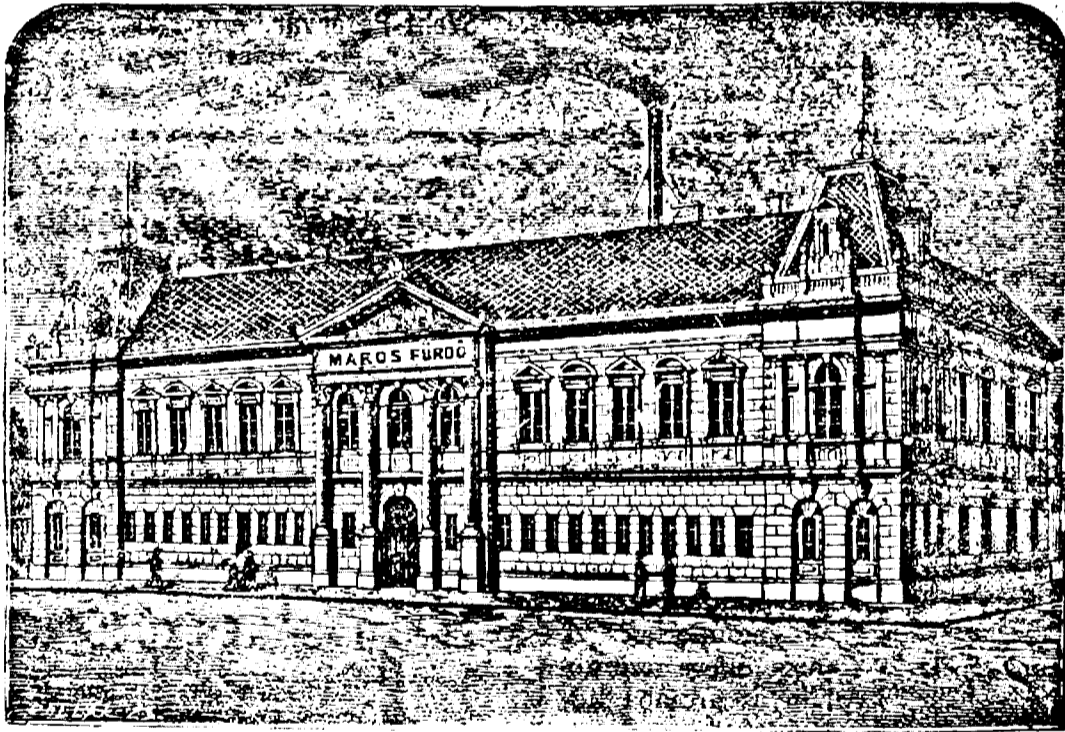
Az élvezetek egyik legolcsóbb és legköllemesebb neme, mely testünket felfűdíti, zsibbadásnak induló idegeinket napi munkáink teljesítésére képebbé teszi, vértünk rendes mozgását előnyösen előmozdítja s lelkünk kedélyvilágának vidámságát kedves hangulatban tartja a „fürdés.”

A fürdés kiválólag a gőzfürdésel járó dörzsölés (Frotiren) következtében a testről a felbőr lehámlik, a bőr likacsai kitisztulnak s így lehetővé tétetik, hogy testünk, a belőle kifejlődő s egészségünkre kártékonyan ható maró, sós nedvektől megszabadítsassék azáltal egészségünk biztosítottatik.

Hogy ezen önmagunk iránt tartozó kötelességünknek lehetőleg eleget tehesünk

Simay István a „Maros“-gőzfürdő tulajdonosa

fürdési díjakat oly méltányosan állapította meg, hogy azt mindenki használhatja.



A váróteremben hideg ételek és italok mérsékelt árak mellett kiszolgáltatnak. Szűrt Maros-ivóvíz eladására is havi bérlet nyitattik. Előjegyezni a pénztárnál lehet.

Gőzfürdő.	
Egy személy-jegy	— frt 70 kr
10 drb bérlet-jegy	5 frt 70 kr.
Egy órák-jegy	— frt 40 kr.

Uszás-tanítás.	
Hidényjeggyel együtt	12 frt — kr.

Uszoda.	
Egy személy-jegy	— frt 30 kr.
4 darab bérlet-jegy	1 frt — kr.
10 drb bérlet-jegy	2 frt — kr.
Egy gyermek-jegy	— frt 20 kr.
10 drb bérlet-jegy	1 frt 50 kr.

Hideg és gyógy-fürdő.	
Egy személy-jegy	— frt 50 kr.
10 drb bérlet-jegy	4 frt 56 kr.
50 drb bérlet-jegy	18 frt 50 kr.
Messzál egy személy	— frt 70 kr.

Vizgyógy.	
Egy személy-jegy	— frt 50 kr
30 drb bérlet-jegy	13 frt 50 kr

Vas és mór-fürdő.	
Egy személy-jegy	1 frt — kr.
10 drb bérlet-jegy	9 frt 50 kr

Kád-fürdők.	
Ruhával	— frt 50 kr
Ruha nélkül	— frt 40 kr

Villany-fürdő.	
Egy személy-jegy	— frt 70 kr.
10 drb bérlet-jegy	6 frt 50 kr.

Külön ruhá-díjak.	
1 lepedő vagy palást	7 kr.
1 törölköző	8 kr.

Pénztárnyitás nyáron reggeli 6 órakor. télen reggeli 7 órakor.

A Simay-féle gőzfürdő-épületben napos vagy hónapos szobák bérelhetők.

A t. cz. birtokos urak figyelmébe!

Aradváros központjában, a színház közelében lévő Simay-féle gőzfürdő-épület emeleti részében, több szobával, parkettával kikapolt szoba, hónapos vagy éves bérletre szolgálattal kiadó.

A háznál van vízvezeték, szűrt Maros-víz, és télen át gőzfűtés. 80 — x